

Szükséges, de nem elégséges lépés

Május 18-án három kormánypárti képviselő kezdeményezte az alig két héttel korábban [hatályba lépett](#) választási eljárási törvény [módosítását](#). Az indokolás kitér a május 6-án általunk (Eötvös Károly Intézet, Magyar Helsinki Bizottság, Political Capital Institute, Társaság a Szabadságjogokért, Transparency International Magyarország) összeállított [kritikákra](#) is. Ha a parlament végül a jelen formájában megszavazza a módosító javaslatot, azzal a szabályozás által lehetővé tett, a névjegyzékekkel és a levélsomagokkal kapcsolatos választási csalási próbálkozások előtt legalább egy kapu bezárulhat. Továbbra is látni kell azonban, hogy a levélben szavazás számos, jogi eszközökkel nem megakadályozható visszaélésre ad lehetőséget.

A választási eljárás egyéb módosításait és a kampányfinanszírozás változását az alábbiakban nem, kizárólag a javaslatcsomagunkban megfogalmazottak érvényesülését elemezzük.

A közérdekű adatok nyilvánosságával kapcsolatos, általunk korábban megfogalmazott követelmények

- A Ve-nek rendelkeznie kell arról, hogy a feliratkozási időszak során naponta frissülő, a nyilvánosság számára ellenőrizhető statisztikai adatok jelenjenek meg a választások hivatalos honlapján arról, hogy pontosan hányan vetették fel magukat a levélben szavazók névjegyzékére és a külképviseleti névjegyzékre.
- A Ve-nek rendelkeznie kell arról, hogy az NVI-be beérkezett, illetve a külképviseleteken leadott levélszavazatok számát napi szinten nyilvánosságra hozzák.
- A Ve-nek rendelkeznie kell arról, hogy az első beérkező levélszavazattól kezdve naponta frissülő, a nyilvánosság számára ellenőrizhető statisztikai adatok jelenjenek meg a választások hivatalos honlapján arról, hogy hány levélsomagot iktatott az NVI.
- A Ve-nek rendelkeznie kell arról, hogy a levélszavazatok borítékainak felbontásától kezdve az NVI naponta nyújtson tájékoztatást arról, hogy hány levélsomagot minősítettek érvénytelennek, illetve érvényesnek.

Az ebben a témában megfogalmazott javaslatok szinte teljes egészében megjelennek a módosító javaslat szövegében. A példalózó jellegű felsorolásba a fenti pontoknak ugyan csak egy része került be, a „szavazással és a választás eredményével összefüggő közérdekű adatok” közzétételi kötelezettségének normaszövegbe való beépítése kellő garanciát jelenthet a közérdekű adatok nyilvánosságára.

A T/11200. számú törvényjavaslat vonatkozó passzusai:

76. § (2) A Nemzeti Választási Iroda a honlapján folyamatosan, legalább napi frissítéssel közzéteszi a névjegyzékekkel, a szavazással és a választás eredményével összefüggő közérdekű adatokat, így különösen

a) a névjegyzékbe vételét kérő, a névjegyzékbe vett, a szavazási iratot visszaküldő, az érvényes szavazási iratot leadó – magyarországi lakcímmel nem rendelkező – választópolgárok számát értesítési cím szerint országonkénti bontásban azzal, hogy azon államok adatait, amelyek tiltják a kettős állampolgárságot, együtt kell közzétenni,

- b) a központi névjegyzéken szereplő, az egyes szavazóköri névjegyzékekben szereplő, az átjelentkezéssel szavazó, a külképviseleti névjegyzékbe vett, a levélben szavazók névjegyzékébe vett választópolgárok számát,
- c) az egyes szavazóhelyiségekben szavazóként megjelenő, az egyes külképviseleteken szavazóként megjelenő választópolgárok számát,
- d) a jegyzőkönyvek tartalmát.

A névjegyzékek érdemi ellenőrzésének lehetőségével kapcsolatos, általunk korábban megfogalmazott követelmények

- *A Ve-nek rendelkeznie kell arról, hogy az NVB tagjai ne csak betekinthessek a névjegyzékekbe, hanem azokat össze is vethessék a névjegyzékbe vétel iránti kérelmekkel, a levélszavazatukat beküldött állampolgárok jegyzékével, illetve az állampolgársági okiratok nyilvántartásának adataival. Ugyanezt a jogosultságot a Ve-nek a nemzetközi megfigyelők számára is biztosítania kell. A jegyzetkészítés tilalmát fel kell oldani, mivel az ellehetetleníti az érdemi ellenőrzést.*
- *Nem igazolja alkotmányos érv, hogy a külképviseleti névjegyzék és a levélben szavazók névjegyzéke ne legyen bármely magyar állampolgár számára megismerhető. Ezért lehetővé kell tenni azt is, hogy e névjegyzékekbe az NVB székhelyén bármely magyar állampolgár betekinthesse. Ezzel úgy volna biztosítható a névjegyzékekhez való szabad hozzáférés, hogy a benne szereplő adatok nem lennének könnyebben hozzáférhetők a szlovákiai vagy az ukrainai hatóságok számára, mint az NVI-től postán kapott szavazati csomag ténye.*

A módosító az első pontban megfogalmazott javaslatot tartalmilag befogadta. Bár a jegyzetkészítési tilalmat nem oldaná fel, a felsorolt adatbázisokkal való összevethetőség törvénybe foglalása biztosíthatja az érdemi ellenőrzési lehetőséget. A második pontban leírt elvárásra a törvényjavaslat azonban nem reagál, ami továbbra is súlyosan veszélyezteti a választások tisztaságát.

A T/11200. számú törvényjavaslat vonatkozó passzusa:

„96. § (4) A Nemzeti Választási Bizottság tagja a magyarországi lakcímmel nem rendelkező választópolgárok központi névjegyzékben nyilvántartott adataiba betekinthesz, de azokról feljegyzést, másolatot nem készíthet. A betekintés során a Nemzeti Választási Bizottság tagja a 84. § szerinti kérelem, valamint a 93. § szerinti adatbázisok adatainak megtekintésével ellenőrizheti a névjegyzékbe vétel törvényességét.”

A levélben beérkező szavazatok ellenőrzésének lehetőségével kapcsolatos, általunk korábban megfogalmazott követelmények

- *A Ve-nek rendelkeznie kell arról, hogy az NVB tagjai és a nemzetközi megfigyelők jelen lehessenek az NVI-be érkező levélcsomagok teljes feldolgozási folyamata során,*

MAGYARORSZÁG

ellenőrizhessék a választópolgárok azonosító nyilatkozatait és összevethessék azokat a levélben szavazók névjegyzékével.

- *A Ve-nek rendelkeznie kell arról, hogy az NVI-be érkező levélcsomagok teljes feldolgozási folyamata során a média munkatársai is jelen lehessenek, azzal a megkötéssel, hogy a választópolgárok személyes adatait tartalmazó dokumentumokról felvételt nem tehetnek közzé.*

A módosító az általunk követelményként megfogalmazottakat egészében befogadja, sőt, a pártok számára megteremtené a folyamatos ellenőrzés feltételeit azáltal, hogy a Nemzeti Választási Bizottságba delegált tagon felül „legfeljebb öt megfigyelőt bízhatnak meg a szavazási iratok ellenőrzése és a szavazatok megszámlálása törvényességének ellenőrzésére”.

A T/11200. számú törvényjavaslat vonatkozó passzusa:

„288. § (3) A választási bizottság tagja, a 245. § (2), illetve (3) bekezdése szerinti megfigyelő, valamint a nemzetközi megfigyelő a szavazási iratok ellenőrzésének teljes folyamatát figyelemmel kísérheti. A médiaszolgáltató munkatársa a személyes adatok védelmét garantáló körülmények biztosításával lehet jelen a szavazási iratok ellenőrzése során.

A benyújtott módosítások elengedhetetlenül szükségesek a tiszta választási eljárás érdekében, továbbra is látni kell azonban, hogy az eljárás még mindig – különösen a levélben szavazás intézménye, természetéből adódóan is – számos visszaélésre ad lehetőséget. Nem lehet kizárni például, hogy pártaktivisták próbálják begyűjteni a levélszavazatokat, amelyek közül aztán csak az ő politikai ízlésüknek vélhetően megfelelőket juttatják célba, a többit pedig megsemmisítik. Mivel a magyarországi lakcímmel rendelkezők is szavazhatnak levélben, a láncszavazásnál is egyszerűbben lehet majd pártaktivisták által ellenőrzött körülmények között kitölteni a szavazólapokat: csak arra kell biztatni a választójogát áruba bocsátani hajlandó választópolgárt, hogy iratkozzon fel a levélben szavazók névjegyzékére, az átvett levélcsomagot pedig a pártaktivistával együtt tölthetik ki. A törvénynek éppen ezért minden lehető garanciát tartalmaznia kell annak érdekében, hogy amit a jog a csalások lehetőségének csökkentése érdekében megtehet, azt meg is tegye.